

Stanislovas Moravskis

Kas ta šalis?

Rašyta 1849 metų spalio 12 dieną Ustronės dvare

Tulžingas ir kandus mažmožis, skirtas grafiui Antanui Chrapovickiui

Kas ta šalis, kur ąžuolynai auga,
Kur gegužė supusto dar pusnis,
Tik liepą čia pavasario sulauki;
Kas ta šalis?

Kas ta šalis, kur Ievų, tų kokečių,
Dalijamas mums rojaus obuolys,
Glėbin kur meilės lengvabūdės kviečia;
Kas ta šalis?

Kas ta šalis, kur už parankės vaikšto
Tarsi dvyniai – banditas ir kvailys,
Parduotų tėvą! Jei kas pirktų, aišku...
Kas ta šalis?

Kas ta šalis, kur privalu liežuvį
Laikyt tvirtai ir užsikimšt ausis,
Neišsiduot, kas sieloj, nes – pražuvęs;
Kas ta šalis?

Kas ta šalis, kur šlėktos lyg magnatai
Išdidūs gimsta, nors namuos arklys
Skurdus ir vyžos minko purvą metais;
Kas ta šalis?

Kas ta šalis, kur padermė žydelių
Krikščionį pjauna ir dejuoja vis:
„Ai, vai!“ Apgaule ji apskėtus šalį;
Kas ta šalis?

Kas ta šalis, kurioj delnai teisėjo
Taip niežti, kad vis kišk, kitaip atims
Avis ir jaučius, arklius atbildėjęs;
Kas ta šalis?

Kas ta šalis, kur perrėkdams varpelį
„Duok kyšį, duok! – asesorius užklyks, –
Sukaustyt grandine – juk mano valioj!“
Kas ta šalis?

Kas ta šalis, kur protėviai taurieji

Ne kryžių garbino – tik miškelius,
Tačiau šlovė ir garsas juos lydėjo;
Kas ta šalis?

Kas ta šalis, kur ant kaktos nūn kryžius,
O sieloj pragaras – ne spindesys,
Savivalė kur, kortos, bylos, kyšiai;
Kas ta šalis?

Tu nežinai? Staiga visai aptemo
Tau akys? Betgi pagaliau išvysk! –
Žinau! Žinau ją! Tai lietuvių žemė.
Mana šalis!

[Eilėraštis dedikuotas Antanui Chrapovickiui (apie 1775–1851) – Stanislovo Moravskio giminaičiui iš jo pamtės Juozapos Chrapovickytės-Moravskienės pusės. Antanas Chrapovickis buvo 1812 m. Napoleono sukurtos vyriausybės Lietuvoje narys, Vilniaus kriminalinių rūmų prezidentas, aktyvus Vilniaus laisvųjų mūrinių (masonų) ložių narys, taip pat literatas ir poetas. Antanui Chrapovickiui priklausė ne vienas dvaras Kauno gubernijoje, tarp jų – Dotnuva ir Baisogala.

Eilėraštis buvo saugomas Ustronės dvare, o XX a. 3-jame dešimtmetyje išspausdintas kartu su tada pirmą kartą Vilniuje lenkų kalba paskelbtais Stanislovo Moravskio Vilniaus prisiminimais („Keleri mano jaunystės metai Vilniuje“).

[I lietuvių kalbą šias eiles išvertė Regina Koženiauskiene]